

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructæ

De Vacatione, Amissione, Et Extinctione Beneficiorvm ...

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

444. Quid possit circa impositionem pensionis Archiepiscopus, Episcopus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74494](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74494)

posita seu affirmativa longè plures, quos inter se hac ratione conciliat, ut affirmativam tenentes dicat loqui de pensione data in titulum spiritualem, seu loco beneficii.

De ijs, qui pensionem imponere seu reservare possunt.

Questio 443. An Papa imponere possit pensionem, idque sine causa?

1. **R**espondeo ad primum: certum esse, Papam posse imponere, seu reservare pensionem; cum penes ipsum bonorum omnium Ecclesiasticorum sit administratio, juxta c. 2. de prob. & clem. 1. ut lite pend. in fine. & plenissimam habeat in beneficalibus potestatem. Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 2. n. 1. Garc. p. 1. c. 5. n. 274. citato Gig. de pens. q. 6. n. 1. cum communi.

2. Respondeo ad secundum primum: Licite imponere nequit pensionem sine causa, & quidem legitima. Azor p. 2. l. 8. c. 5. q. 8. Castrop. loc. cit. n. 3. tum quia generale est, quamlibet actionem sine legitimo sine factam esse illicitam, & ut bene Azor, quod sine justa causa fit, ut minimum imprudenter, leviter & temere fit: tum quia contra rationem bona Ecclesie dispensare extra finem, ad quem fuerunt relicta, nempe pro bono Ecclesie, & in augmentum fidei & cultus divini. Castrop. cit. n. 3. & sic, cum reditus Ecclesie in pios usus erogari debeant, pensio in eum, qui bonis abundat, sine ulla rationabili causa jure conferri non potest, & esset id potius dissipare, quam dispensare bona Ecclesie. Azor loc. cit. Tenebitur proinde Papa in hoc casu impostam pensionem revocare. Castrop. cit. n. 3.

3. Respondeo ad secundum secundum: Potest nihilominus valide absque causa, vel etiam sine causa legitima imponere pensionem, & pensionarius eam licite & secure obtinere & retinere. Azor cit. q. 8. Corrad. in pr. benef. l. 5. c. 1. n. 7. Barbosa juris Ecclesie. l. 3. c. 11. n. 55. Card. de Luca in sum. de pens. n. 4. Paris. de resign. l. 6. q. 2. n. 131. Castrop. cit. n. 3. citans Sanch. in decalog. l. 7. c. 29. n. 97. Gig. de pens. q. 6. d. n. 6. & q. 10. & c. Garc. loc. cit. n. 275. citans Rebuff. de pacif. poss. n. 129. & plurimos alios contra Vasq. in opusculo de benef. c. 2. §. 3. dub. 11. d. n. 68. Lessi. de just. l. 2. c. 34. n. 204. Toller. in sum. l. 5. c. 83. n. 1. Rodriq. in sum. ro. 2. c. 21. Gamb. de off. Leg. l. 10. c. 186. & plures alios, quos refert Castrop. loc. cit. n. 2. Ratio nostræ responsionis est, quod cum dominium bonorum Ecclesiasticorum resideat penes Ecclesiam, & consequenter penes Papam tanquam illius caput & superiorem, si ea alienet, valide alienet, etsi tam ipse, quam ejus successor alienationem, si facta sine ulla justa causa, revocare possint ac debeant. Castrop. cit. n. 3. Et est, Papa bonorum illorum dominus non sit, sed solum dispensator; si tamen inter clericos ea dispensavit, valida erit talis dispensatio, etiam sine causa facta, quia quoad substantiam non est contra voluntatem Christi & Ecclesie, sed solum quoad modum; ut id confirmatur exemplo provisionis beneficiorum factæ dignis omissis dignioribus, utpote quæ illicita est, quia contra bonum commune Ecclesie, & modum ab ipsa præscriptum, valida tamen, quia non est contra substantiam, dum non contradicit substan-

tiali Ecclesie intentioni, quæ est, ut ministris dignis fiat collatio. Castrop. loc. cit. qui etiam ex hac posteriore parte rationis infert, invalidam quoque fore hanc impositionem pensionis sine causa, si impositio non pro clerico, sed pro laico imponatur, & Pontifex sit solum administrator bonorum Ecclesie.

4. Respondeo ad secundum tertium: Quod si tamen Papa reservans pensionem puravit adesse legitimam causam eam reservandi, cum tamen à parte rei causa nulla legitima adesset, utique concessio pensionis est nulla, quia est contra voluntatem Papæ. Castrop. loc. cit. n. 2. Garc. loc. cit. n. 280. Azor cit. q. 8. in fine. Paris. l. 6. q. 2. n. 77. Unde etiam, si causa expressa est, debet justificari, Garc. n. 279. juxta decis. Rotæ in Romana pension. Anno 1588.

5. Respondeo ad secundum quartum: Sed neque regulariter Papa assignat pensionem sine causa. Ventrigl. ro. 2. annot. 11. §. 1. n. 7. dicens Papam non solere reservare pensionem sine causa finali, quæ est suppeditatio alimentorum; vel impulsiva, quæ solet esse resignatio vel cessio, sive simplex, sive pro concordia. Garc. n. 278. Corrad. loc. cit. n. 2. qui etiam l. 1. c. 5. n. 177. ait, in reservationibus pensionum, quæ ex stylo Curie dicuntur de consensu, non solere Papam reservare pensionem sine alicujus causæ expressione. Et licet causam non expressisset, præsumendus nunquam tamen est, sine causa eam imposuisse. Castrop. loc. cit. n. 2. Et in dubio censendus motus causæ iusta. Garc. cit. n. 279. juxta citatam Rotæ decis.

Questio 444. Quid possit circa impositionem pensionis Archiepiscopus, Episcopus?

1. **R**espondeo primum, posse Archiepiscopos, Episcopos, aliòve locorum Ordinarios iusta de causa, puta, pro bono pacis ac litis terminandæ; pro utilitate Ecclesie, pro alimentis pauperum, imponere pensionem ipsis beneficiatorum personis, seu talem, quæ ad successorem in beneficio non transit, sed ipsius beneficiati, cui imponitur, morte extinguitur, ad quod onus est personæ beneficiarii, non ipsi beneficio impositum. Azor p. 2. l. 8. c. 6. q. 1. dicens, id de jure posse Episcopos, prout colligitur ex c. nisi essent. de prob. & hoc, nihilque aliud, velle AA. absolute alios tenentes, posse Episcopos, aliòve Ordinarios pensionem alicui reservare. Card. de Luca de pens. d. 40. dicens, esse receptam. Lott. l. 1. q. 35. n. 21. & 22. dicens, id posse Episcopum, dum v. g. ex potestate compromissoria inter duos super beneficio contendentes uni illorum adjudicat beneficium, & pro bono pacis jubet per eundem, quoad vixerit, alteri aliquam quantitatem persolveri absque ullo præjudicio successoris. Sic quoque ait Laym. in c. de cetero. de transact. n. 2. per transactionem litis terminandæ causæ institutam auctoritate judicis delegati, onus pensionis aut census imponi potest, non ipsi beneficio, ita ut ad successores transeat, sed parti transigenti ad certos annos, aut ad tempus vitæ. Atque Lott. loc. cit. hunc esse casum cit. c. nisi essent. & in his terminis consuluisse Anchar. conf. 279. n. 1. Decium cons. 1. 41. n. 4. Felin. in c. ad audientiam 2. de rescrip. n. 2. Verum pensionem sic constitutam ad vitam tantum beneficiati non esse pensionem nisi late accepto hoc vocabulo, ait idem Lott. loc. cit. n. 21.

2. Re-

2. Respondeo secundò : Potest quoque Episcopus constituere pensionem super fructibus beneficii alicujus pinguioris in hoc casu, dum egente aliquâ Ecclesiâ ministro, de consensu illius Rectoris constitueret reditum annuum ex dicti beneficii fructibus excrecentibus, ut deinceps deserviret pro dote novi beneficii erecti. Lott. *loc. cit.* n. 13, juxta *c. conquerente. de clericis. non resid. & Abb. ibi n. 5.* Sic etiam ait Laym. *loc. cit.* n. 3, quandoque ita postulare necessitatem, ut ex superabundantibus redditibus unius beneficii subveniatur alteri Ecclesiâ, vel beneficio habenti insufficientes & exiguos omnino redditus, & in hoc casu non tantum posse, sed & debere Episcopum subvenire illi Ecclesiâ, assignatâ in perpetuum portione ex redditibus illius pinguioris Ecclesiâ. Idem voluisse videtur D. Tho. 2. 2. q. 100. a. 4. in fine citatus ab eodem Laym. dum ait : Si Episcopus, antequam beneficium alicui conferat, ob aliquam causam ordinaverit, aliquid subtrahendum de fructibus beneficii conferendi, & in pios usus expendendum, non est illicitum. &c. Similia habet Laym. in *c. cum clerici. de pactis. n. 2.* remittens ad seipsum *Th. mor. l. 4. tr. 2. c. 18. q. 3. n. 2.* nempe quòd auctoritate Episcopi cum Capituli consensu possit imponi beneficii pensio ad sublevandam inopiam fabricæ, aut solvenda debita Episcopatus, quin & ob rationabilem causam necessitatis quandoque non prohibeat Episcopus, cum consensu Capituli pensionem beneficii vacantis augere, si videlicet majores nunc quàm antea proventus ex beneficio proveniant. Sed neque hunc casum spectare ad pensionem propriè & strictè dictam, dum ea non personæ alicui, sed rei, id est, novo beneficio deputatur, ait Lott. *n. 25. juncto n. 26.* multoque minus, ut idem Lott. *loc. cit.* n. 64. spectare ad hanc tractationem de pensionibus assignationem illam possessionum Ecclesiâ factam Rectori ex causâ inde turbato ad illius vitæ sustentationem.

3. Respondeo tertio : Nequit tamen Episcopus aut ullus alius Ordinarius constituere pensionem in ipso beneficio, seu gravare pensionem ipsum beneficium; cum cautum sit jure communi, ne beneficium cum diminutione conferatur. Azor *loc. cit.* saltem si sermo est de pensione strictè tali, seu in perpetuum, hoc est, ad vitam illius, cui reservatur, constituta, ita ut nedum presentem titularum, sed & ejus in tali beneficio successores afficiat, Azor *loc. cit.* (qui etiam ex eo, quòd pensio constituta ab Episcopo transire nequeat ad successorem beneficiati obligati eam solvere, infert, non esse eam impositam beneficio) Paris. *de consil. q. 28. n. 120.* Navar. *consil. 8. n. 9. de jurep. &c.* apud Garc. p. 1. c. 5. n. 331. Card. de Luca *de pens. d. 40. n. 5.* hisce expressis verbis : *Verum est, quòd hujusmodi pensio, quamvis hoc requisita (quæ præmiserat, n. 3. nempe justa causâ, & pro bono pacis pro lite componenda, pro utilitate Ecclesiâ, pro aliquo paupere scholarum; discretio ad mensuram & proportionem necessitatis & beneficii opulentiam, non in quanto, &c.) concurrant, reservari non potest perpetuo ad vitam pensionarii, sed solum conceditur durante vitâ vel jure provisi, ex ea ratione, quòd in potestate Ordinarii non est gravare ipsam Ecclesiâ, eique onus reale vel servitutem imponere cum continuato effectu, etiam in casu novæ provisionis; sed solum conceditur ei facultas gravandi personam provisam &c.* Unde etiam hic Cardinalis *loc. cit. d. 41. n. 14.* hanc notabilem observat & tradit differentiam inter reservationem

pensionis factam à Papa, & illam factam per Ordinarium; quòd facta per Papam, licet pensionario non tribuat jus formale in beneficio, ejusque administratione, adhuc tamen tribuat jus reale in ipsius fructibus etiam futuris pro terminis decursis per quandam hypothecam vel actionem rei profectorem privilegiam, aded, ut inter pensionarium & titularum quadam communione species in fructibus inducitur, sive constituta sit servitus in ipsius Ecclesiâ fructibus ac bonis, sive Ecclesiâ sit plena, sive vacans; ac sive pensionarius indigeat sive non, non curatâ personâ Rectoris, &c. cum Papa habeat tanquam absolutus Dominus bonorum Ecclesiasticorum, hanc potestatem, & quantumque obstantiam à jure positivo manantem tollendi. In pensione verò impositâ per Ordinarium nulla servitus Ecclesiâ, vel ejus bonis imponi dicitur, nullumque jus reale acquiri exercibile contra successorem, vel de tempore vacationis; sed tantum dicitur inungi quadam obligatio personalis ipsi proviso, ut, quamvis invitus, hanc subventionem tanquam elemosinam distributionem præstare debeat, dictâ obligatione cum ejus persona terminatâ; aded, ut non afficiat successorem, minusque Ecclesiâ tempore vacationis, idè quæ dici non potest, quòd beneficium patitur diminutionem. Eandem sententiam tenet Lott. *loc. cit.* n. 18. & 37. dicens : potestatem hanc constituendi talem pensionem, cujus solvendi obligatio transferat quoque ad successores in eodem beneficio, majorem esse, quàm ut cadere possit in inferiorem Papâ, citans pro hac sententia Staph. *de lit. just. §. 5. maxime n. 15.* Mandos. *de signat. gra. lit. extrinsecis.* & Rotam *decis. 437. n. 3. in recent.* quòd ipsum Lott. *loc. cit.* n. 39. vel ex hoc ipso probat, quòd dum de facto talem pensionem reservat Ordinarius, petique illius confirmationem à Papa, vel talis supplicatio rejiciatur, vel ipsemet Papa, nullâ habitâ ratione præcedentis facti per Ordinarium, providet de beneficio, & pensionem reservat, ut Rebuff. *in pr. tit. de reservat. n. 17.* Idè quæ alia ratione non fiat, quàm quia Ordinarius funditus hac in re caret omni potestate, ut advertisse quoque ait Mandos. *loc. cit. §. confirmationes.* Ad quod tamen respondent avertant cum Gonz. *gl. 5. §. 5. n. 29.* id fieri in casibus, in quibus Ordinarius non potuit reservare pensionem, & iusta aliqua causâ non intercedebat; quo etiam facit, quòd tradit Ventrigl. *q. seq.* citandus, non esse hanc tam petitionem confirmationis reservationis pensionis ab Episcopo, quàm nominationem pensionis & ejus, cui ea reservatur. Eandem cum Lott. prædictis que AA. sententiam tenent Toler. *in sum. l. 5. c. 26. in fine.* Soc. *de just. & jure. l. 9. q. 7. a. 2.* Zechus *de benef. & pens. c. 11. n. 2.* apud Garc. p. 1. c. 5. n. 306. nimirum ex stylo Curia communi & consuetudine recepta esse hodie dum interdictum Episcopis, imponere pensiones. Item Laym. *loc. cit. n. 3. in fine.* dum ait : *secundum stylum Curia Romane concessum non est hodie Episcopis, ut pensiones, præsertim in perpetuum, beneficiisque imponant; citans seipsum Th. mor. l. 4. tr. 2. c. 13. q. 5. & c. 18. q. 3.* Verum tamen in hoc dissentiant hi AA. à Lotterio & aliis, quòd supponant & expressè dicant, ut Toler. *loc. cit.* quòd aliàs (præcendendo ab illo stylo moderno Curia Romane) jure non sit id prohibitum Episcopis. & Laym. *loc. cit. n. 2.* expressè dicens; spectato jure antiquo videretur affirmandum, posse Episcopum cum consensu Capituli ex

rationabili causa beneficium pensione in perpetuum gravare. At namque Lotterius *loc. cit. n. 33.* Rebuffum de pacis. *poss. n. 120.* pro opposita sententia sic argumentantem: quod permittitur à jure, & Romanis Pontificibus non reservatur, id posse Episcopos; rectè conellurum; si subsumptum seu sublumendum probaret, ostendendo, quòd unquam jure permissum fuerit Episcopis, reservare pensiones perpetuas ad commodum alterius gravando titulares & successores in beneficio. Quin & Ledesma. *in sum. p. 2. tr. 12. conclus. 20. & 21.* apud Garc. *p. 1. c. 5. n. 306.* ait; jure positivo facultatem imponendi pensionem esse reservatam Papæ, ut constat ex usu. Unde & Lott. *n. 34.* exprodit alterum assumptum Rebuffi *in pr. l. 3. de reservat. n. 28.* ubi ait, posse per Episcopum constitui pensionem clerico, quousque fuerit illi provium de beneficio; veruntamen Episcopos ob suam ruditatem & literarum incertiam ex non usu hanc facultatem amissile, cui asserto Rebuffi innixus Camillus Cautius *tr. de pens. Episc. n. 4.* inferre videtur, Episcopos posse hodieum hanc sibi facultatem resumere; cum debeant esse in Theologia vel jure graduati, adeoque melius scire debeant. quin & apud Garc. *loc. cit. n. 307.* tradat, hanc facultatem ex non usu vel alias non esse amissam saltem quoad Episcopos hodie suo jure uti scientium & volentium. De cetero num insuper positive per constitutionem Pij V. ablata sit Episcopis facultas imponendi pensionem super beneficiis per eos collatis, controvertunt AA. affirmat Paris. *de confidenc. q. 28. n. 120.* & quòd, dum Episcopi prius, ut ipse ait, non simpliciter poterant pensiones reservare, sed adhibitis quibusdam modificationibus; ad tollendos scrupulos & difficultates sæpe natas ex dubio; an hic & nunc pensio esset bene reservata per Episcopum; an ex causa sufficiente, bonum fuerit tollere eis hanc facultatem. Econtra negat Garc. *loc. cit. n. 313.* dicens; errasse in hoc Parisiis, eò quòd constitutio illa solum loquat, quando per Episcopum in collatione per eum facta pensio fuisset constituta personæ sibi bene visa, & postea declaranda; quo casu esset reservatio talis simoniaca & confidentiaria; & sic intelligendam hanc constitutionem probat ex *decis. Rotæ in Melvitan. Canoniaris. 6. Martii 1595.* Sic etiam Filiuc. *in append. poss. de statu clericor. tr. 42. c. 3. n. 5.* ait; per constitutionem hanc nullam facultatem Episcopis abrogatam, quia prius licet uti poterant, sed tantum punctam impositionem pensionis ab ipsis factam sine causa, & hoc non in omni casu, sed in collatione beneficii, intelligi, ab ipsis facta.

4. Nihilominus directè contrarium, nimirum posse Episcopos absolute ex causa rationabili imponere pensiones ad vitam pensionarii, & quæ transeat ad successores, licet non cum facultate easdem transferendi, docent Caccialup. *de pens. q. 4. n. 5.* Gig. *q. 6. n. 4.* Cuchus *in institut. parvula. l. 2. tit. 8. §. ante omnia.* Cautius *de pens. Episc. apud Garc.* Sic etiam posse Episcopum absque eò, quòd necesse sit recurrere ad Papam, imponere beneficium pensionem ex justa causa, v.g. pro bono pacis, ad sedandas lites, pro studio alicujus pauperis scholaris, pro alimento illius, qui renunciavit beneficio, vel ad utilitatem Ecclesiæ; in terminis hinc tenet Tond. *qq. benef. p. 2. c. 1. §. 4. n. 75.* additque *n. 79.* pensionem bono pacis, & ad sedandas lites impositam solum Episcopi auctoritate asficere suc-

cessores in beneficio, licet de cetero; ut inquit *n. 78.* inter pensiones alio sine impositas ab Episcopo & eas, quæ constitutæ auctoritate Papæ hæc sit notabilis differentia, quòd hæc ligent successores etiam, illa non. Sic licet Tonduto directè contrarium teneat Garc. *p. 1. c. 5. n. 334.* nempe ex causa concordia, & ut à lite recedatur, non posse Episcopum imponere pensionem, quæ transeat ad successorem in beneficio, sed solum durantem ad vitam onerati, argumento *c. nisi essent. de prob. eò quòd, si Papa in casu citati textus non vult tolerare, ut pensio imposita ex causa pacis & concordia transeat ad successores, ne circa proventus videatur facta aliqua sectio, clarum videatur, inferiores Papæ, quamvis non sint iudices delegati, ut in *cap. sed Ordinarii, ut Episcopus vel Legatus, non posse ex causa concordia imponere pensionem, quæ ad successores transeat. Item ex eo, quòd, cum in dicto casu concordia non agatur de jure personali, non possit obligari beneficium seu successor, utpote de cujus utilitate non agitur, citatque pro hac parte Granut. ad *simonet. de reservat. q. 62. n. 7.* & binas Rotæ *decis.* Econtra tamen *n. 339.* tradit idem Garcias, ex aliis causis rationabilibus evidentem Ecclesiæ utilitatem importantibus posse Episcopum pensionem imponere, quæ transeat ad successores pro vita pensionarii. Explicat quoque idem Garc. *p. 1. c. 5. à n. 296. ad 300.* decretum Pauli IV. quòd adducit Mandos. *de signat. tit. de pens. & vi cujus, ait, hodieum imponi non potest beneficium, de quo alicui per obitum provideretur, pensio sine ipsius Papæ expressa licentia: nimirum id factum solum pro dactaria, ne ministri & officiales Papæ sine expressa licentia Papæ pensiones imponant. Item n. 302.* dicens: declarationem S. Congregat. quam adducit Granut. *de reserv. q. 62. n. 6. & 7.* concernere id solum; quòd Ordinarii nequeant pensionem constituere absolute, & sine causa justa. Eandem sententiam quoad hoc, quòd ex dictis causis possit ab Episcopo imponi pensio ipsi beneficio, tenet Gonz. *gl. 5. §. 5. à n. 27.* Barbof. *juris Eccl. l. 3. c. 11. n. 56.* qui etiam *n. 57.* inter justas causas numerat amorem; quo Episcopus suum ex fratre nepotem prosequitur, constituendo ei pensionem, ut commodius Theologia studere possit; eò quòd id ipsum quoque respiciat utilitatem Ecclesiæ universalis viris literatis egentis subvenire; atque *n. 58. & 59.* causam hanc esse adeò favorabilem, ut etiam Episcopus possit contra Canones dispensare, & cum minore parte, majore parte Capituli contradicente, statueret; ut quilibet Canonicus de suis præbendis conferat alicui pauperi scholari studentem certam quantitatem singulis annis, pro quo citat Rebuff. *de privileg. scholar. privileg. 41.* Bortæum *de synod. Episc. conclus. 17. n. 1. & c.* quamvis Barbof. non dicat expressè, posse constitui pensionem ab Episcopo in ipso beneficio, multòque minus dicat: *in perpetuum: ut omnis hoc transeat ad successores; sed omnino contrarium expressè dicat in fine n. 57.* ex Gratian. *discip. for. c. 617. à n. 12.* quemadmodum & de aliis AA. sequentibus hanc sententiam dicit Ventrigli *to. 2. annotat. tr. §. 1. n. 8.* quòd eorum intelligant; ut reservatio fiat tantum in vita onerati; & non præjudicet successor.**